

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДЗ «ПІВДЕННОУКРАЇНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ
імені К. Д. УШИНСЬКОГО»**

**МУЗИЧНА ТА ХОРЕОГРАФІЧНА ОСВІТА
В КОНТЕКСТІ КУЛЬТУРНОГО
РОЗВИТКУ СУСПІЛЬСТВА**

**Матеріали і тези VIII Міжнародної конференції
молодих учених та студентів
(14-15 жовтня 2022 р.)**

1 том

ОДЕСА 2022

5. 刘欣欣, 刘学清. 哈尔滨西洋音乐史. 北京: 人民音乐出版社, 2002. 403 页 (Лю Сіньсін, Лю Сюецін Історія західної музики в Харбіні. Пекін : Видавництво народної музики, 2002. 403 с.).
6. 郑九欣. 近代长春萨克斯发展史: 音乐学专业硕士学位论文. 吉林: 吉林艺术学院, 2012 (Чжен Цзюсін. Історія розвитку сучасного саксофону в місті Чанчуні. Цзілінь : Академія мистецтв Цзілінь, 2012). Web. URL: <https://zhuanlan.zhihu.com/p/505069796>

ГО ЦЗІОНЬ

*здобувачка третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти
ДЗ «Південноукраїнський національний педагогічний університет
імені К.Д.Ушинського»*

ФОРМУВАННЯ МУЗИЧНО-ЕСТЕТИЧНОЇ КУЛЬТУРИ ШКОЛЯРІВ В КОНТЕКСТІ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ ТА ЄВРОПЕЙСЬКОЇ ІНТЕГРАЦІЇ

***Анотація.** Стаття стосується однієї з актуальних проблем духовного виховання сучасної молоді – формування музично-естетичної культури в контексті глобалізації та європейської інтеграції мистецької освіти України та Китаю. Розглядаються особливості музично-естетичного виховання сучасних школярів в складних умовах нового соціокультурного середовища. Визначені основні педагогічні умови, що сприяють успішному вирішенню указаної проблеми.*

***Ключові слова:** музично-естетична культура; глобалізація; європейська інтеграції освіти, сучасні школярі, нове соціокультурне середовище, учителі музичного мистецтва.*

Останні десятиліття характеризуються формуванням у світі нового соціокультурного середовища, як наслідку швидкого розвитку процесів глобалізації та європейської інтеграції. В результаті глобальних змін у світі, у тому числі в Україні та Китаї, посилюється вплив засобів масової інформації на людину, виникло необмежений доступ до музичного матеріалу різної якості, зокрема викладеного в інтернет-мережі, що надає великий та не завжди позитивний вплив на розвиток музично-естетичних почуттів особистості. Тому одним з найважливіших чинників духовного виховання сучасної молоді в найкращих традиціях європейської освіти є тенденція до своєчасного залучення школярів до справжньої музично-естетичної культури. Це завдання величезної важливості значною мірою має вирішуватися у закладах загальної середньої освіти (далі – ЗЗСО).

Традиційними шляхами формування музично-естетичної культури школярів залишаються уроки музичного мистецтва та позаурочна творча діяльність. В наш час, в українських та китайських ЗЗСО дані форму роботи набувають нових можливостей у напрямку формування не тільки музично-естетичної, а й загальної культури учнів, оскільки самим життям доведено, що музика в силу своєї специфічної особливості та неповторності, ушляхетнює людину, робить її більш сприйнятливою, чуйною, доброзичливою, допомагає формуванню світогляду, моральних якостей, духовної культури.

З досвіду роботи ЗЗСО європейських країн відомо, що чим раніше починається систематична робота з навчання дітей музиці, тим успішніше розвиваються їх не тільки музично-естетичні задатки, а й комунікативні, емоційні, інтелектуальні (зокрема математичні, лінгвістичні тощо) здібності. (Федорець, 2017). У дітей виникає потреба у спілкуванні з мистецтвом, набувається гарний художній смак та елементи критичного мислення, формується бажання творити, розвивати відповідні вміння та навички, що, у свою чергу, створює сприятливий ґрунт для формування всебічно розвинутої особистості. Тому максимальне використання можливості щодо розвитку духовності та музично-естетичної культури школярів є важливим завданням кожного вчителя, в першу чергу, учителів музичного мистецтва.

Пошук удосконалення шляхів художньої освіти, естетичного та музично-естетичного виховання в нових умовах є предметом уваги як українських, так і китайських вчених та освітян (Ван Тянь, Джоу Юнь, Г. Дідич, Дін Юнь, А. Козир, Н. Кьон, Лі Жуйцін, Лін Сяо, О. Лобова, Лу Хуачжао, Негребецька О., Г. Николаї, Г. Падалка, Пань Сінюй, О. Реброва, О. Ростовський, Сі Даофен, М. Федорець, Цзинь Нань, Чжан Яньфен, Н. Шатайло, С. Шип, Л. Школяр, О. Шпортун, Яо Вей, Яо Ямін та ін.).

Досвід доводить, що успішне вирішення проблеми формування музично-естетичної культури сучасних школярів в контексті глобалізації та європейської інтеграції ґрунтується на базових знаннях багатьох наук – філософії, культурології, педагогіки, психології, соціології, етики, естетики, мистецтвознавства тощо, та багато в чому залежить від того, наскільки ясно учителі, зокрема учителі музичного мистецтва, уявляють собі її сутність, цілі, завдання, принципи та ефективні технології і методи роботи.

Практика показує, що сучасні школярі обох країн виявляють великий інтерес до музики, до нових знань про музику, вміють визначати загальний настрій музичного твору, розрізняють засоби музичної виразності, висловлюють свої думки про музичні твори. Все це є благодатним підґрунтям для розвитку у дітей необхідних навичок естетичного сприйняття навколишньої дійсності та формування їх музично-естетичної культури. (Н. Батюк, Ван Ангу, С. Горбенко,

Ду Чень, М. Качур, Лю Цзін, Л. Масол, О. Негребецька, О. Олексюк, Е. Печерська, Л. Степанова, Л. Школяр, Ян Цзе та ін.).

Здійснюючи музично-естетичне виховання сучасних школярів, важливо визначити основні педагогічні умови, за яких дане завдання вирішується успішно. На основі вивчення відповідної літератури та музично-естетичного досвіду найкращих вчителів музичного мистецтва України, Китаю та декількох європейських країн, можна відзначити такі умови: достатня професійна, зокрема фахова (музично-педагогічна, вокально-виконавська, інструментально-виконавська тощо) підготовленість учителя та його особиста умотивованість на творчу продуктивну працю в ЗЗСО; якісна підготовка кожного уроку музичного мистецтва та цілеспрямованість роботи у напрямку музично-естетичного виховання школярів; чітка структура уроку, правильний відбір художнього матеріалу, відповідних методів і прийомів навчання; знання вчителем специфічних (фізіологічних, психологічних тощо) особливостей кожного класу, кожного учня, співочих можливостей дітей, їхню здатність до музичного навчання тощо; створення протягом уроку позитивної морально-психологічної атмосфери, ситуації успіху, особливо при знайомстві з новими творами; активізація уваги, почуттів та переживань естетичного характеру школярів під час музичного сприйняття; належні навчально-матеріальні умови – спеціалізований навчальний кабінет, звукозаписна, звуковідтворювальна та проекційна апаратура, нотні збірки, книги про музику, наочні посібники, портрети композиторів, набір музичних інструментів тощо. Однак найважливішим чинниками успішної роботи залишається високий авторитет учителя і його сталий естетичний вплив на школярів та їх батьків. (Дін Юнь, Ду Чень, С. Чепіга та ін.).

До важливих педагогічних умов формування музично-естетичної культури школярів в контексті глобалізації та європейської інтеграції мистецької освіти також належить творче ведення уроків, яке передбачає науковість викладу художнього матеріалу, безпосередній зв'язок мистецтва з життям, використання конкретних прийомів та фактів з метою розуміння сутності та змісту музичного твору, його виразних засобів, а також забезпечення міжпредметних зв'язків, належний облік практичних знань і умінь, як класу в цілому, так і окремих учнів.

Здійснюючи музично-естетичне виховання та формування музично-естетичної культури школярів в європейських традиціях, вчителю необхідно завжди мати на увазі те, що повнота музичного сприйняття, особливо молодших школярів, переважно залежить від їхнього психологічного стану та загального настрою. Так, наприклад, у стані емоційного піднесення та радісного переживання у школярів спостерігається загострене сприйняття музики. Емоційно схвильована розповідь, слово, виступ вчителя, який запалює дитячі

душі, викликає загальне піднесення, гарний настрій, сприяє емоційно свідомому сприйняттю музичного матеріалу. І, навпаки, нудний і малоцікавий урок викликає в учнів пригнічений стан, пасивність, притуплене сприйняття музики.

Досвід європейських країн показує, що очікувані результати досягаються тоді, коли організації загальної музичної освіти та музично-естетичного вихованню приділяють належну увагу не тільки вчителі музичного мистецтва, а й керівництво ЗЗСО, весь педагогічний колектив закладу, державні органи освіти усіх рівнів.

Таким чином, формування музично-естетичної культури сучасних школярів в контексті глобалізації та європейської інтеграції мистецької освіти відбувається в складних умовах нового соціокультурного середовища. Завдяки вивчення музично-естетичного та педагогічного досвіду найкращих учителів музичного мистецтва, а також належному виконанню приведених вище педагогічних умов, якісна музика може і має стати доступною усім школярам, щоб збагатити дитячі душі радістю та насолодою, неоціненним багатством світу звуків, оскільки музика є одним з найважливішим засобом формування не тільки музично-естетичної культури школярів, а й їх духовної культури.

Література

1. Ван, Ангу. (2003). Деякі проблеми в практиці базової музичної освіти в Китаю. Часопис Нанкінського універс. мистецтв. Нанкін. С. 64–65. URL: <https://kns.cnki.net/KCMS/detail/detail.aspx?dbcode=CJFD&filename=NJBY200301017>
2. Дін, Юнь. (2016). Формування музичної культури молодших школярів у процесі фортепіанного навчання в мистецьких позашкільних закладах освіти. Дисерт. на здобуття наукового ступеня канд. пед. наук. Київ. URL: https://npu.edu.ua/images/file/vidil_aspirant/dicer/D_26.053.08/dis_Ding_Yun.pdf
3. Масол, Л. М. (2006). М31. Методика навчання мистецтву у початковій школі: посібник для вчителів. Л. М. Масол, О. В. Гайдамака, Е. В. Белкіна, В. Калініченко, І. В. Руденко. Веста : Видавництво «Ранок». 2006. 256 с.
4. Негребецька, О. (2012). Ціннісний контекст музичної культури. URL: <https://core.ac.uk/download/pdf/53036285.pdf>
5. Федорець, М. (2017). Чи потрібно дитині музичні заняття? Мистецтво в школі. ВГ «Основа». Харків. № 2.